

(Данас, 8. 4. 2011)

Азија се у 21. веку враћа на свој, како се чини, историјски удео у светској популацији и економији. Године 1800. Азија је представљала половину светског становништва и производње. Сто година касније само 20 одсто глобалне производње потицао је из Азије захваљујући индустријској револуцији која је Европу и Северну Америку претворила у светску радионицу.

Опоравак Азије започео је Јапан, а наставили су га Јужна Кореја и Југоисточна Азија, најпре Сингапур и Малезија. Сада је опоравак фокусиран на Кину којој се све више приближава Индија. Процес економске обнове из сиромаштва извлачи стотине милиона људи.

Ове промене, међутим, стварају нервозу због прерасподеле моћи међу државама. Кина је прошле године претекла Јапан и постала друга највећа глобална економија. Штавише, инвестициона банка Голдман Сакс очекује да ће Кина око 2027. иза себе оставити и Сједињене Државе.

Кина је готово једина међу земљама у развоју чије становништво стари изузетно брзо.

Али чак и када би укупни кинески БДП 2020. био изједначен с америчким, две економије не би биле једнаке по секторима. Кина ће и даље имати неразвијену пољопривреду. Када бисмо претпоставили да би кинески БДП после 2030. растао по стопи од шест одсто, а амерички по стопи од само два одсто, Кина и даље не би била изједначена са Америком у дохотку по глави становника све до отприлике половине столећа.

Кина неће ускоро престићи Америку

Пише: Џозеф Нај
субота, 09 април 2011 07:06

Кинески север и исток престигли су југ и запад. Кина је готово једина међу земљама у развоју чије становништво стари изузетно брзо. Око 2030. Кина ће имати више старих издржаваних особа него деце. Неки кинески демографи зато брину да ће земља остарити пре него што се обогати.

Кинески ауторитарни политички систем досад је демонстрирао завидну способност у остваривању специфичних циљева. Примера ради, организоване су Олимпијске игре, изграђене брзе пруге, чак је и економија успешно стимулисана како би се опоравила од глобалне финансијске кризе. Може ли Кина одржати ове своје способности на дужи рок непознаница је како за стране посматраче, тако и за саме кинеске лидере.

За разлику од Индије која има демократски устав, Кина још није пронашла начин да прихвати захтеве за политичком партиципацијом (ако не за демократијом) које би могла ускладити са растом дохотка по глави становника. Комунистичка идеологија је давна прошлост, тако да владајућа партија свој легитимитет заснива на економском расту и национализму. Да ли ће Кина моћи да пронађе формулу коју ће прихватити урбана средња класа у експанзији, решити регионалну неједнакост и задовољити етничке мањине остаје да се види. Кључно је да нико, па ни сами Кинези, не зна како ће политичка будућност државе утицати на њен економски раст.

Може ли Кина одржати ове своје способности на дужи рок непознаница је како за стране посматраче, тако и за саме кинеске лидере.

Неки аналитичари сматрају да Кина жели да угрози позицију САД као највеће силе. Чак и када би то била поуздана процена кинеских намера (мада и Кинези не могу претпоставити какви ће бити ставови будућих генерација), тешко да ће Кина имати војне капацитете да то оствари. Издвајања за кинеску војску ове године су увећана за више од 12 одсто и расту брже од економије. Али кинески лидери морају да рачунају на реакције других земаља и на ограничења која произлазе из потребе за спољним тржиштима и ресурсима неопходним за достизање економског раста.

Сувише агресивно држање кинеске војске могло би да наведе суседе Кине да направе коалицију. То би ослабило тврду и меку моћ Кине. Када је, на пример, 2010. спољна политика Кине постала одлучнија, трпели су њени односи са Индијом, Јапаном и Јужном Корејом. Војним јачањем Кина би тешко могла да искључи САД из безбедносних

Кина неће ускоро престићи Америку

Пише: Џозеф Нај
субота, 09 април 2011 07:06

аранжмана у Азији.

Величина и економски раст Кине готово сигурно ће у наредним деценијама увећати њену релативну снагу спрам Сједињених Држава. То ће Кину сигурно приближити Америци када је реч о ресурсима моћи, али не значи да ће Кина постати најмоћнија светска сила.

Сувише агресивно држање кинеске војске могло би да наведе суседе Кине да направе коалицију. То би ослабило тврду и меку моћ Кине.

Чак и када би Кина избегла велике унутрашње политичке сметње, многе пројекције засноване само на расту БДП-а сувише су једнодимензионалне: оне игноришу предности које Америка има када је реч о војсци и мекој моћи, као и геополитичке проблеме саме Кине у азијској равнотежи снага. Моја процена је да би Кина финансијски могла да буде раме уз раме с Америком, али да је неће превазићи у свеукупној моћи у првој половини овог века.

Најважније је да Америка и Кина не упадну у замку превеликих узајамних страхова од капацитета и намера једне и друге. Очекивање сукоба само по себи може изазвати сукоб. У реалности Кина и САД немају дубоко супротстављене интересе. Много више, заједно са другим државама, могу постићи кроз сарадњу.

Аутор је професор на Харварду